

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö

Paloturvallisuus
– ”syventävät opinnot” Turvakoutseille

Juha Hassila

Turvallisuusviestinnän erityisasiantuntija

Pohjautuu osittain Osallistava Turvallisuus
Erityisryhmille (OTE)-hankkeen materiaaleihin

Esityksen näkökulma

- Erityisryhmien asumisturvallisuus, varsinkin
 - ikääntyneet
 - muistisairaat

Ikääntyminen

- Ikääntyminen ei ole sairaus vaan osa elämää.
- Ikääntymiseen voi liittyä toimintakyvyn muutoksia
 - Varautuminen
 - > tavoitteena toimintakykyinen vanhuus
 - > tapaturmien ennaltaehkäisy
 - Tiedon, tuen ja avun tarjoaminen
 - Osallisuus

Asumisen faktat 1/2

- Kotona asumisen tukeminen on tärkeää sekä ikääntyvän väestön omien toiveiden että yhteiskunnan resurssien riittävyyden näkökulmista.*
- Yli 65-vuotiaista vuoden 2021 lopussa 50 % asui kerros- tai rivitaloissa, yli 75-vuotiaista vastaava luku oli 54 %. **
- Ikääntyneiden asunnoista 78 % on omistusasuntoja. Ikääntyneiden vuokralla asuminen yleistyy vasta ikäluokassa 85+, joka johtuu palveluasumisesta asumismuotona.
- Esteettämiä on alle 23 %, noin 700 000 asuntoa. Esteettömyyskorjausten lisäksi ikääntyneet tarvitsevat sopivia uustuotannon ratkaisuja, esim. seniori- ja yhteisöasumista asumista tavallisten esteettömien asuntojen ohella.
- Hyvät asuinolot sekä asuinympäristöjen ikäystävällisyys yhteisöllisyys tukevat hyvinvointia ja itsenäistä elämää.***

Asumisen faktat 2/2

- 75 vuotta täyttäneistä lähes puolet asuu yksin. ***
- 75 vuotiaista
 - **Kotona asui** vuonna vuonna 2021 **93%** (Kehitys on kasvava)
 - **Tehostetussa palveluasumisessa** vuonna 2024 67 500 ihmistä
 - **Laitoshoidossa** vuonna 2024 oli 8200.

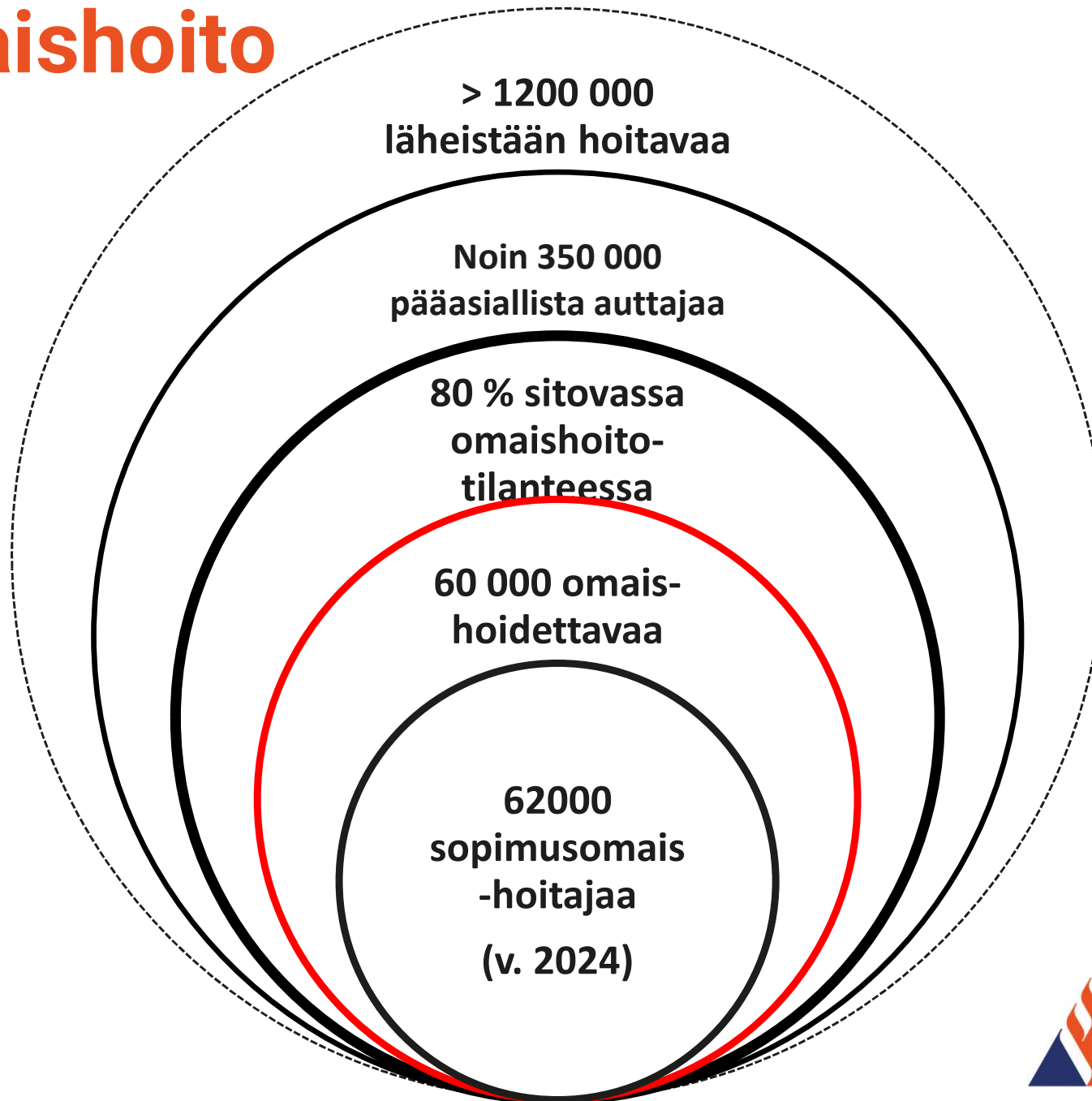
Mikä on asumisen (palo-)turvallisuuden taso?

Erityisryhmät

– ei mikään marginaalinen joukko!

- Ikääntyneet: 1,25 miljoonaa vähintään 65-vuotiaasta
- Muistisairaat: 150 000
- Omaishoitoperheet: 50 000, 100 000 vai 350 000?
- Läheisestään (muusta kuin omasta lapsesta) huolehtivia yli miljoona suomalaista
- Jokainen osajoukko on heterogeeninen ryhmä. Erityisryhmään kuuluminen ei tee ihmistä automaattisesti avun tarvitsijaksi, eikä ryhmään kuulumattomuus ole tae toimintakyvystä!
- Turvakoutseille ja ystäväpalveluystäville on siis toisesta tarvetta

Omaishoito

Tyypillinen omaishoitaja

- Joka kolmas työssäkäyvä hoitaa läheistään.
 - Tyypillinen etäomaishoitaja on työssäkäyvä, korkeakoulutettu 46-55 vuotias tytär, joka hoitaa omaa vanhempansa.
- Valtaosa omaishoitajista on naisia (70 %).
- Omaishoidettavista noin puolet on 75 vuotta täyttäneitä
 - Muistisairaudet ovat omaishoidon yleisin syy.
- Omaishoitajista iso osa on itsekin ikääntyneitä.

Kuinka tarkat ovat omaishoitajien turvallisuussilmälasit?

Muistisairaudet

- Muistin heikentyminen ei kuulu normaaliin ikääntymiseen
→ syyt aina tutkittava!
- Muistisairaita ihmisiä arvioidaan olevan 150 000 ja määrän ennustetaan kasvavan voimakkaasti. Vuosittain **23 000** ihmistä sairastuu johonkin muistisairauteen.
- Ikä on merkittävä riskitekijä sairastumiselle etenevään muistisairauteen, mutta myös työikäisenä (alle 65 v.) sairastuu vuosittain noin 600 ihmistä.
- Muistisairaudet ovat neurologisia sairauksia, joihin voi sairastua kuka tahansa.

Muistisairaudet

- Muistisairaus ei vaikuta pelkästään muistiin. Muutoksia voi tulla sairauden edetessä:
 - Hahmottamis-,päättely- ja ongelmanratkaisukykyyn
 - Käsitykseen ajasta ja paikasta
 - Liikkumiseen ja kävelemiseen
 - Käyttäytymiseen
- Sairastunut ei aina itse huomaa omia oireitaan.
- Oireet ovat yksilöllisiä ja riippuvat, mikä muistisairaus kyseessä.
- Muistisairaudet etenevät pääsääntöisesti hitaasti, mutta sairauden kulku vaihtelee yksilöllisesti.

Paloturvallisuus

Aktiivinen havainnointi

Missä tilassa olemme?

Missä on poistumistiet?

Osoite?

Alkusammutuskalusto?

Miten turvallisuus on otettu huomioon?

Tulipalo vaikuttaa turvallisuuteen kokonaisvaltaisesti

- Asiakas- ja potilasturvallisuus
- Henkilöturvallisuus
- Työturvallisuus
- Kiinteistö- ja toimitilaturvallisuus
- Tuotannon ja toiminnan turvallisuus
- Paloturvallisuus ja pelastustoiminta
- Rikosturvallisuus
- Tietoturvallisuus
- Ympäristöturvallisuus
- Varautuminen ja valmiussuunnittelu

T
U
L
I
P
A
L
O

Tilastotietoja

Tapausesimerkkejä

Kuva: Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos

Kodin vaaranpaikat?

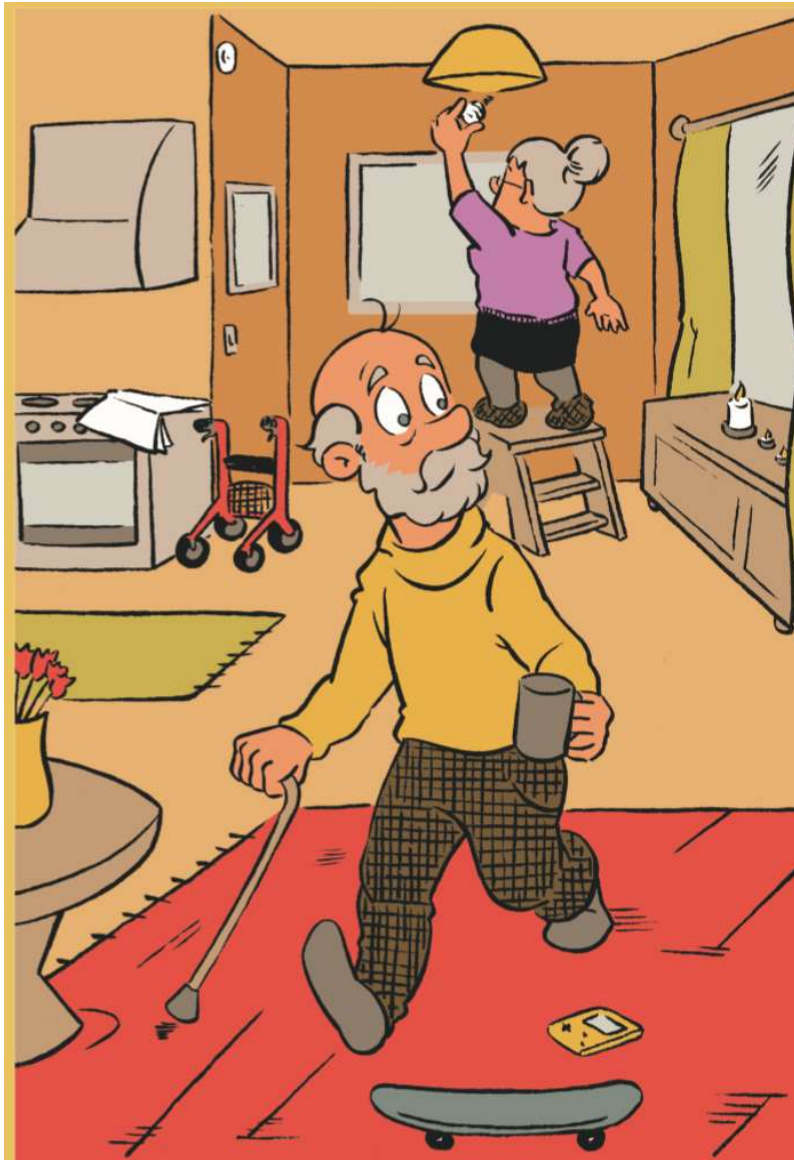

- Rakennuspalon aiheuttajana ihmisen toiminta on yleisin (2433 ihmisen aiheuttama vrt. koneen, laitteen vika 1558 tai luonnontapahtuman, -ilmiön aiheuttamat 109)
- Akkupalot ovat yleistyneet viime vuosina
 - 75 % sähköpaloista johtuu akuista
 - V. 2022 73 paloa lähti pienelektroniikan akuista tai turista (vrt. 2021 68 kpl ja 2020 48 kpl)
- Lataa laitteet valvotusti, eli kotona ja hereillä ollessasi!
- Älä tuki poistumisteitä
- Palovaroitin ja alkusammutusvälineistö
- Noudata sähkölaitteiden ohjeita

Miltä palovaroitin näyttää?

Puheeksi ottaminen

Turvatekniikan mahdollisuuksia 1/2

Turvatekniikan mahdollisuuksia 2/2

Liesivahti

Liesivahti asennettuna (huom. keskusyksikkö lieden takana)

Alkusammutusharjoitukset ja poistumisturvallisuuden pohdinta

Voisiko vaikka VPK olla yhteistyössä Turvakoutsien kanssa?

Huoneistokohtainen sammutusjärjestelmä

Tuottamukselliset palot ongelma!

<https://www.rakennuslehti.fi/2018/10/sotkuinen-asunto-toi-rikostuomion-helsingin-vuokra-asunnossa-asuneelle-miehelle-oikeus-oli-paivanselvaa-etta-paperie>

KIINTEISTÖT TALOUS 17.10.2018 17.10.2018 15:29 0

Sotkuinen asunto toi rikostuomion Helsingin vuokra-asunnossa asuneelle miehelle – Oikeus: Oli päivänselvää, että paperien päälle tippuva tupakka sytyttää tulipalon

Yleisvaaran tuottamuksesta tuomion saaneen miehen pitää maksaa yli 60000 euron vahingonkorvaukset.

<https://www.rakennuslehti.fi/kategoriat/kiinteistot/>

Lattialle sotkuisessa vuokra-asunnossa päätynyt palava tupakka tai useat tupakat sytyttivät tulipalon Etelä-Haagassa. Asunnossa asunut mies sai tilanteesta rikostuomion. Kuvituskuva. Kuva: Johannes Wiehn

Palokuorma!

1

2

3

4

5

6

Ilmoitusvelvollisuus ja huoli-ilmoitus

- Ilmoitusvelvollisuus on määrätty KOLMESSA laissa
 - sosiaalihuoltolaki 1301/2014, § 35
 - vanhuspalvelulaki 980/2012, § 25
 - pelastuslaki 2011, § 42.
- Ilmoitusvelvollisuus koskee kaikkia viranomaisia mahdollisesta vaitiolovelvollisuudesta riippumatta.
- **Huoli-ilmoituksen voi kuka tahansa.**
- Ilmoitus voidaan tehdä puhelimitse, sähköpostitse, postin kautta tai **internetistä saatavalla lomakkeella.**
- Sote-alalla hyvinvointialue kohtaiset toimintamallit, pelastustoimessa yhtenäinen ilmoitusmahdollisuus
 - <http://apps.pelastuslaitokset.fi/vaarailmoitus/>
 - Kiireellisissä tapauksissa aina puhelimitse!
- Kysy lisätietoja pelastuslaitokselta tai hyvinvointialueelta.

Hyödynnä Kodin turvallisuuden tarkistuslista

Turvallisuus syntyy yhteistyössä!

Muista, että turvallisuus syntyy yhteistyössä. Yhteistyössä voi tilannekohtaisesti olla mukana asukas, omaiset ja läheiset, kiinteistöhuolto, sosiaalitoimi ja diakoniatyö. Jokainen voi kehittää omaa turvallisuussäämistään, tunnistaa ja tunnustaa riskit ja omalta osaltaan ja yhteistyössä ehkäistä vaaratilanteita ja onnettomuuksia. Riskien tunnistamisessa kannattaa hyödyntää tarkistuslistaa.

Lisätietoa kodin, arjen ja asumisen turvallisuudesta saat oman alueesi sosiaalipalveluista ja pelastuslaitokselta. Lisätietoja asumisen turvallisuudesta ja turvallisuuskoulutuksesta: www.spek.fi

Sähköisiä tiedonlähteitä:

Arjen ja asumisen turvallisuustietoa erityisryhmille:
www.spek.fi/OTE

Esteettömyyskartoitukset:
www.esteeton.fi

Kodinturvaopas:
www.kodinturvaopas.fi

Korjausneuvonta:
http://www.vtki.fi/fin/toimimme/korjausneuvonta/mita_korjausneuvonta_on/

Tietoa kotitapaturmista ja niiden ennaltaehkäisystä sekä tarkistuslistoja:
<http://www.kotitapaturma.fi/>

Turvallisuutta selkokielellä:
<https://selko.fi/aihe/turvallisuus/>

KODIN TURVALLISUUDEN TARKISTUSLISTA

Tarkista oman ja läheisesi kodin turvallisuudenperusasiat

Paloturvallisuusviikko 2025

**Liedenrauhaa on
tyhjä liesi.**

PSR
PALOSUOJELURAHASTO

Suomen Pelastusalan
Keskusjärjestö
SPEK

Paloturvallisuus kotona

Hätänumero
112

Kaupunki/kunta:

Katuosoite:

Ovikoodi:

Oma puhelinnumero:

Liedenrauha syntyy, kun

- liesi ja sen ympäristö pidetään tyhjänä tavarasta.
- keskitytään kokkaamiseen.
- liettä ei jätetä valvomatta.

Lisätietoa

- Kotien paloturvallisuus:
<https://www.spek.fi/turvallisuus/paloturvallisuus/>
- Nuorten varautumissivusto:
<https://www.spek.fi/nuorten-varautumissivusto/>
- Erityisryhmien asumisturvallisuus:
<https://www.spek.fi/turvallisuus/erityisryhmien-asumisturvallisuus/>
- Paloturvallisuusviikko:
<https://paloturvallisuusviikko.fi/>

Kiitos

Juha.hassila@spek.fi